

24. 6. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Stanovisko NS k výkladu (výše) nezabavitelné částky v r. 2022 nejen při exekučních srážkách ze mzdy

I v našich člancích jsme upozornili na rozpory panující v r. 2022 ohledně výše nezabavitelných částek a dalších parametrů potřebných pro provádění exekučních srážek ze mzdy. Na stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu je třeba ocenit vedle samotného řešení výkladových otázek především rychlost reakce na ožehavý a navýsost praktický problém. Nejde o zodpovězení nějaké akademické či marginální otázky. Vždyť veřejně dostupné zdroje uvádějí, že v současnosti je nařízena exekuce vůči zhruba 700 000 lidí a v oddlužení se nachází zhruba 111 000 osob!

Výše nezabavitelného minima při exekuci srážkami ze mzdy tak byla vyjasněna. Pro letošek platí (zatím) tři zvýšení nezabavitelných částek a nejen dvě! Povinní dlužníci tak mají nárok na vyšší nezabavitelné minimum!

Parametry (limity) nejen exekučních srážek ze mzdy odvisí

1) od výše (částky) normativu nákladů na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel užívaného pro účely státní sociální podpory (a to bez ohledu na to, v jaké obci skutečně povinný (dlužník) žije, a to i když nebydlí v nájemním bytě) a

2) od výše (částky) životního minima jednotlivce (a to bez ohledu na to, jaké jsou rodinné poměry dlužníka a jeho domácnosti).

Tři základní veličiny (čísla) určující míru (rozsah) srážek ze mzdy

V závislosti na uvedených veličinách se vypočte (stanoví) výše nezabavitelných částek, které musejí vždy zůstat povinnému dlužníkovi, dále výše jednotlivých třetin čisté mzdy po odečtení nepostižitelných částek určujících, kolik lze srazit pro přednostní a kolik pro nepřednostní pohledávky (dluhy) nebo kolik naopak musí zůstat povinnému dlužníkovi, jakož i výše částky, nad kterou se sráží povinnému dlužníkovi bez omezení

- nezabavitelná (exekuci nepostižitelná) částka na (osobu samotného) povinného (dlužníka) - zaměstnance (*popř. osobu pobírající určité peněžité částky - např. stanovené sociální dávky, s nimiž se při exekuci zachází jako se mzdou*) činí 3/4 součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení,
- nezabavitelná částka na vyživovanou osobu činí 1/3 nezabavitelné částky na povinného (dlužníka),
- částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy (po odečtení nezabavitelných částek) srazí bez omezení (resp. částka, do které se zbytek čisté mzdy rozděluje na třetiny), činí dvojnásobek součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení.

Nezabavitelné minimum

Sráží-li se ze mzdy v rámci exekuce pro nepřednostní pohledávky, zůstávají dlužníkovi jako nezabavitelné minimum jednak nezabavitelné částky (na samotného dlužníka a na vyživované osoby) a jednak (co do výše, a to bez ohledu na konkrétní rodinné poměry dlužníka - narozdíl od nezabavitelných částek, limitované) dvě třetiny zbytku čisté mzdy, které zůstanou po odečtení nezabavitelných částek (samozřejmě pokud zůstanou, pokud je mzda povinného dlužníka v dostatečné výši). Sráží-li se pro nepřednostní pohledávky, tak dlužníkovi zůstává jako nezabavitelné minimum jen celková nezabavitelná částka a jedna třetina zbytku čisté mzdy (po odečtení nezabavitelných částek).

Změny klíčových veličin pro určení parametrů srážek v roce 2022

Životní minimum jednotlivce činilo (podle nařízení vlády č. [61/2020](#) Sb.) do 31. 3. 2022 3860 Kč, s účinností od 1. 4. 2022 bylo zvýšeno (nařízením vlády č. [75/2022](#) Sb.) na 4250 Kč.

Příslušný normativ nákladů na bydlení byl nově pro rok 2022 stanoven s účinností od 1. 1. 2022 (nařízením vlády č. [507/2021](#) Sb.) ve výši 6815 Kč. Ovšem s účinností od 28. 1. 2022 došlo k další změně příslušného normativu pro rok 2022, a to zákonem č. [17/2022](#) Sb., který novelizoval zákon č. [117/1995](#) Sb., o státní sociální podpoře.^[1] Částka navýšení měsíčních normativních nákladů na bydlení v Kč pro 1 osobu v bytě užívaném na základě nájemní (a podnájemní) smlouvy, a to toliko pro rok 2022, činí 1120 Kč. Příslušný normativ tak činí původně s účinností od 1. 1. 2022 stanovených 6815 Kč + navýšení 1120 Kč, tedy celkem 7935 Kč. Pro oblast srážek ze mzdy však nebylo zřejmé, zda započítávat normativ včetně zmíněného navýšení nebo jen v jeho původní výši (přičemž by se navýšení příslušného normativu uplatňovalo jen v oblasti státní sociální podpory). A tak bylo v praxi počítáno na různých místech s různými částkami - jak jsme upozornili i na našem serveru na závěr tohoto článku: [Druhá změna parametrů nejen exekučních srážek ze | epravo.cz](#) .^[2]

Výkladové problémy a rozdílné přístupy v praxi odstraňuje **Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2022 spis. zn. Cpjn 202/2022: "Při stanovení nezabavitelné částky, která povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy, se částka normativních nákladů na bydlení pro rok 2022 (vymezená nařízením vlády č. [507/2021](#) Sb.) zvyšuje o částku uvedenou v ust. § 26a odst. 2 zákona č. [117/1995](#) Sb. (ve znění pozdějších předpisů).**" Výkladové stanovisko dodává, že: "Toto platí i při určení nezabavitelné částky pro účely určení výše splátky (insolvenčního) dlužníka při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (ust. § 398 odst. 1 a 3 insolvenčního zákona)." Stanovisko hovoří jen o konstrukci nezabavitelné částky, ale zajisté lze mít za to, že stejný postup se uplatní i při výpočtu částky, nad kterou se sráží bez omezení.

Parametry srážek ze mzdy jsou proto pro rok 2022 následující:

	od 1. 1. 2022 resp. od zúčtování příjmu za leden 2022 do 31. 3. 2022 resp. do zúčtování příjmu za březen 2022	od 1. 4. 2022 resp. od zúčtování příjmu za duben 2022
Nezabavitelná částka na povinného (dlužníka) v Kč	8846,25	9138,75
Nezabavitelná částka na vyživovanou osobu v Kč (1/3 nezabavitelné částky na povinného)	2948,75	3046,25
Částka, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy bez omezení (tzv. 100%ní částka výpočtové základny) čili hranice, nad kterou je mzda již plně zabavitelná, v Kč	23 590	24 370
Vypočtená maximální výše 1/3 zbytku čisté mzdy v Kč	7863	8123

Postup při výpočtu srážek

Srážky se provádějí z čisté mzdy, takže až poté, co byly z hrubé mzdy odečteny záloha na daň z příjmů fyzických osob srážena z příjmů ze závislé činnosti (popř. odečtena srážková daň) a pojistné odvody. Z takto vypočtené čisté mzdy zaměstnance (povinného dlužníka) se odečte (základní) nezabavitelná částka, která je součtem nezabavitelné částky na samotného povinného (dlužníka) a nezabavitelných částek na jím vyživované osoby. *(Nezaokrouhlují se přitom jednotlivé složky celkové nezabavitelné částky, t.j. nezabavitelná částka na povinného a nezabavitelné částky na vyživované osoby, ale až jejich součet u jednotlivého povinného zaměstnance, tedy (až celková základní) nezabavitelná částka, a to na celé koruny nahoru. Průběžné zaokrouhlování na dvě desetinná při stanovení výše jednotlivých nezabavitelných částek se provádí podle obecných matematických pravidel, nikoliv podle zmíněného pravidla o zaokrouhlování na celou korunu nahoru. Nicméně tím se nemusí plátce mzdy v praxi zabývat, jestliže vychází ze správně různými návody stanovené výše nezabavitelných částek.)*

I tomu největšímu dlužníkovi, na kterého je uvalena i několikrát exekuce srážkami ze mzdy, musí vždy zůstat (a tedy oprávněným věřitelům nikdy nepřipadá) alespoň nezabavitelné minimum ve výši součtu nezabavitelných částek (základní nezabavitelná částka) a, pokud ještě něco po odečtení nezabavitelných částek z čisté mzdy zůstalo, tak také dalších částek, jak jsou dále uvedeny (a to jedna nebo dvě třetiny onoho zbytku čisté mzdy převyšujícího základní - celkovou - nezabavitelnou částku, v závislosti na tom, zda je sráženo pro pohledávky přednostní nebo jen nepřednostní). Nezabavitelné částky jsou však jakousi absolutní jistotou pro povinného dlužníka. Pokud snad výše čisté mzdy nedosahuje ani výše nezabavitelných částek, srážky nelze provést.

Zbytek čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek až do částky, nad kterou se srazí bez omezení (aktuálně 24 370 Kč), se rozdělí na tři třetiny. Částka přesahující hranici 24 370 Kč se pak již srazí bez omezení. Pokud zbylá čistá mzda (tzv. výpočtová základna) - po odečtení základní (celkové) nezabavitelné částky - je rovna nebo nižší 24 370 Kč, zaokrouhlí se směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. *(Maximální výše jedné třetiny z 24 370 Kč je 8123 Kč.)* Případný zbytek 1 nebo 2 Kč odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi) náleží povinnému - přičte se tedy k jeho nezabavitelnému minimu.

1. třetina (zbytku čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek) je určena pro vydobytí nepřednostních pohledávek oprávněných osob (a přednostních pohledávek, pokud k jejich úhradě nepostačuje 2. třetina). 2. třetina (zbytku čisté mzdy) slouží pouze k vydobytí přednostních pohledávek, a pokud takové nejsou, vyplatí se povinnému. 3. třetina (zbytku čisté mzdy) se vždy

vyplatí povinnému.

Pokud 2. třetina nestačí k uspokojení přednostních pohledávek, převádí se část přednostních pohledávek do třetiny 1., (z níž se dále uspokojují). Částka zbytku čisté mzdy přesahující částku, nad kterou se sráží bez omezení, tedy plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke 2. třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek; zbývající část se připočte k 1. třetině.

Součet vypočtené (1.) třetiny, případně dvou třetin (1. a 2.), a částky přesahující částku, nad kterou se sráží bez omezení, je tedy postižitelnou výší příjmu. Nepostižitelnou výší příjmu (nezabavitelným minimem) je tedy součet vypočtené (3.) třetiny, případně dvou třetin (2. a 3.), a (základní) nezabavitelné částky (a případný zbytek 1 nebo 2 Kč odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi).

Triviální ilustrativní příklad

Čistá měsíční mzda ženatého zaměstnance s jedním nezaopatřeným dítětem činí 27 232 Kč. V rámci exekuce se mu sráží ze mzdy pro uspokojení nepřednostní pohledávky. Nezabavitelná částka na samotného povinného dlužníka činí 9138,75 Kč, k čemuž se přičte 2 x 3046,25 na vyživované osoby (manželku a dítě). Celková (základní) nezabavitelná částka tak činí 15 231,25 Kč, po zaokrouhlení (na celou korunu nahoru) 15 232 Kč. Základní nezabavitelnou částku odečteme od čisté mzdy, zbytek čisté mzdy pak činí 12 000 Kč, který rozdělíme na třetiny po 4000 Kč. Na úhradu exekučně uspokojované nepřednostní pohledávky připadne jedna třetina (1. třetina zbytku čisté mzdy) čili 4000 Kč, které budou zaměstnanci sraženy ze mzdy. Zaměstnanci zůstává 23 232 Kč (2 x 4000 Kč čili dvě třetiny (2. a 3. třetina zbytku čisté mzdy) a základní nezabavitelná částka 15 232 Kč).

Jestliže by exekuce srážkami ze mzdy byla nařízena pro uspokojení přednostní pohledávky, ve prospěch věřitele by byly sraženy dvě třetiny zbytku čisté mzdy (po odečtení nezabavitelných částek) čili 8000 Kč (2. a 1. třetina zbytku čisté mzdy). Povinnému dlužníkovi by zůstaly jen 19 232 Kč (základní nezabavitelná částka 15 232 Kč a jedna třetina (3. třetina) zbytku čisté mzdy 4000 Kč).

Pokud jde o exekuci nařízenou nově od 1. 1. 2022, vzniká zaměstnavateli nárok na paušálně stanovenou náhradu nákladů pro plátce mzdy (za provádění srážek), a to ve výši 50 Kč za měsíc. Paušální náhrada nákladů se uspokojuje před všemi ostatními pohledávkami z první třetiny (zbytku čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek), která je určena pro vydobytí nepřednostních pohledávek (a přednostních pohledávek, pokud k jejich úhradě nepostačuje druhá třetina). V případě srážek pro nepřednostní pohledávku by tedy ze zaměstnanci sražených 4000 Kč připadlo 50 Kč zaměstnavateli a oprávněnému věřiteli 3950 Kč, v případě srážek pro přednostní pohledávku by ze zaměstnanci sražených 8000 Kč připadlo 50 Kč zaměstnavateli a oprávněnému věřiteli 7950 Kč.

Richard W. Fetter,

právník specializující se na pracovně-právní a související občansko-právní legislativu

[1] Dle ust. § 4 nařízení vlády č. [595/2006](#) Sb., o nezabavitelných částkách, ve znění pozdějších předpisů, platí, že: Zvýší-li se částky životního minima nebo normativních nákladů na bydlení podle zvláštního právního předpisu, uplatní plátce mzdy nově vypočtenou nezabavitelnou částku a částku, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení, poprvé za výplatní období, do něhož připadne den, od něhož se tyto částky zvyšují. - Není tedy podstatné, že příslušný normativ byl valorizován k 1. 1. 2022, avšak k jeho mimořádnému navýšení došlo až ke dni 28. 1. 2022. Obě změny nastaly s účinností (ještě) v kalendářním měsíci lednu 2022, a proto (už) ovlivňují srážky ze mzdy za měsíc leden 2022, zatímco srážky prováděné v měsíci lednu 2022 ze mzdy za měsíc prosinec 2021 proběhly ještě podle předchozích parametrů (předchozí právní úpravy).

[2] Je tedy třeba zohledňovat pro rok 2022 ("při naplnění" ust. § 1 a 2 ve spojení s ust. § 3 a 4 nařízení vlády č. [595/2006](#) Sb., o nezabavitelných částkách, v platném znění (tedy při promítnutí "proměnlivé" právní úpravy do právní úpravy obecné" resp. spojení těchto právních úprav (čili nařízení vlády č. [595/2006](#) Sb. s aktuální úpravou výše příslušného normativu nákladů na bydlení (nyní nejen příslušného prováděcího nařízení vlády, ale též samotného zákona o státní sociální podpoře) a právní úpravou stanovící výši životního minima jednotlivce) tři legislativní opatření (změny) a nikoliv jen dvě:

1) změnu (zvýšení) příslušného normativu nákladů na bydlení k 1. 1. 2022, která byla provedena nařízením vlády č. [507/2021](#) Sb., a to na částku 6815 Kč,

2) navýšení měsíčních normativních nákladů na bydlení pro 1 osobu v bytě užívaném na základě nájemní (a podnájemní) smlouvy o 1120 Kč, které bylo provedeno zákonem č. [17/2022](#) Sb. (novela zákona č. [117/1995](#) Sb.) s účinností od 28. 1. 2022,

3) změnu (zvýšení) životního minima jednotlivce z 3860 Kč na 4250 Kč k 1. 4. 2022, provedenou nařízením vlády č. [75/2022](#) Sb.,

přičemž změna 1) a 2) ovlivňuje parametry srážek ze mzdy za leden až březen 2022 a změna 3) spolu se změnami předchozími ovlivňuje parametry srážek ze mzdy za duben 2022 a dále.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Velké tápání okolo švarcsystému](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgánem inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikатурní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)